

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника Національного
університету оборони України
№

ІНСТРУКЦІЯ

про організацію і проведення попередньої експертизи дисертацій
в Національному університеті оборони України

1. Загальні положення

Інструкція про організацію і проведення попередньої експертизи дисертацій в Національному університеті оборони України (далі – Інструкція) призначена для забезпечення високої якості, об'єктивності і своєчасності підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (далі – Висновок) шляхом конкретизації порядку організації і проведення попередньої експертизи. Ця Інструкція є внутрішнім документом Національного університету оборони України (далі – Університет).

Підготовка кандидатів та докторів наук, розпочата до 1 вересня 2016 року, здійснюється відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом України від 1 липня 2014 року № 1556-VII “Про вищу освіту”.

2. Допуск до проведення попередньої експертизи дисертацій

Допуском до проведення попередньої експертизи дисертації є її апробація на засіданні структурного підрозділу, де ведеться підготовка здобувача наукового ступеня доктора наук (доктора філософії). Апробація проводиться у формі наукового семінару. Дату проведення семінару визначає начальник відповідного підрозділу. Крім того, для більш детального вивчення матеріалів дисертації начальник структурного підрозділу із числа провідних вчених цього підрозділу призначає рецензентів. Для дисертації на здобуття ступеня доктора філософії призначаються два рецензенти, для докторської дисертації – три. До участі у науковому семінарі залучається не менш як дві третини складу кафедри (наукового підрозділу), та, за можливості, запрошуються фахівці за профілем дисертації – представники університету та інших вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти та наукових установ (далі – ВВНЗ, ЗВО та НУ).

Засідання проводиться за такою процедурою:

викладення здобувачем основних положень дисертації;

відповіді здобувача на запитання, подані усно чи письмово;
 виступ наукового керівника/керівників (консультанта);
 виступи рецензентів;
 обговорення дисертації, під час якого обов'язково визначаються:
 відповідність змісту дисертації освітньо-науковій програмі (паспорту спеціальності);
 актуальність вирішеного конкретного наукового завдання (важливої теоретичної або прикладної проблеми) та його (її) зв'язок з науковими програмами, планами, темами;
 конкретний особистий внесок здобувача в отримані результати, що викладені в дисертації, а також в наукові праці, що опубліковані у співавторстві;
 ступінь наукової новизни одержаних результатів та їх практична значущість;
 ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації;
 повнота опублікування результатів дисертації;
 оцінка дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності;
 прийняття рішення (відкритим голосуванням) щодо допуску (відмови у допуску) дисертації до попередньої експертизи.

Про результати наукового семінару начальник кафедри (наукового підрозділу) через науково-методичний центр організації наукової та науково-технічної діяльності протягом трьох робочих днів інформує заступника начальника університету з наукової роботи (для докторських дисертацій додатково інформується голова і вчений секретар докторської спеціалізованої вченої ради, в якій планується захист дисертації).

3. Організація і проведення попередньої експертизи докторської дисертації

3.1. Терміни, що вживаються в цьому розділі, відповідають Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1197 (далі – Порядок 1197).

Кваліфікаційні вимоги до здобувача наукового ступеня доктора наук та до докторської дисертації наведені у пунктах 6-9 Порядку 1197.

3.2. Після завершення здобувачем виконання індивідуального плану наукової роботи його науковий консультант протягом місяця готує висновок про докторську дисертацію, зокрема щодо висновків і рекомендацій, сформульованих у докторській дисертації, їх новизни, повноти викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, з оцінкою дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності у процесі підготовки докторської дисертації та виконання ним індивідуального плану наукової роботи (далі – висновок наукового консультанта).

Якщо науковий консультант відмовляється підготувати висновок, здобувач звертається з рапортом (додаток 1) на ім'я голови Вченої ради університету про надання висновку структурного підрозділу, в якому здійснювалася його підготовка. Вчена рада університету доручає відповідному

структурному підрозділу розглянути таке клопотання. Цей структурний підрозділ протягом місяця з дня надходження клопотання розглядає подані здобувачем документи щодо завершення його підготовки і проводить засідання, яке вважається правоможним, якщо в ньому взяли участь не менш як дві третини складу цього структурного підрозділу. На засіданні заслуховується наукова доповідь здобувача і шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів присутніх на засіданні наукових (науково-педагогічних) працівників приймається рішення про надання/відмову в наданні такого висновку. У такому разі висновок підписує керівник відповідного структурного підрозділу. Якщо науковий консультант є керівником структурного підрозділу, в якому здійснювалася підготовка здобувача, висновок структурного підрозділу підписує заступник керівника такого підрозділу або головуючий на засіданні.

Висновок наукового консультанта (структурного підрозділу) (у двох примірниках) видається здобувачеві.

3.3. Відповідно до вимог пункту 11 Порядку 1197, попередня експертиза докторської дисертації проводиться у закладі вищої освіти (науковій установі), в якому (якій) здійснювалася підготовка здобувача, за умови позитивного висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

3.4. Для проведення попередньої експертизи здобувач звертається з рапортом (додаток 2) на ім'я голови Вченої ради університету про проведення попередньої експертизи докторської дисертації та надання Висновку.

Якщо університет не може провести попередню експертизу докторської дисертації здобувача у разі, коли припинено трудові відносини між університетом і фахівцями, за наявності яких було відкрито докторантуру, або у разі, коли за результатами попередньої експертизи встановлено, що за одержаними висновками докторська дисертація здобувача відповідає паспорту іншої наукової спеціальності, університетом надсилається звернення до іншого закладу вищої освіти (наукової установи) із проханням розглянути рапорт здобувача про проведення попередньої експертизи його докторської дисертації. У такому разі здобувач звертається з рапортом на ім'я голови вченої ради зазначеного закладу вищої освіти (наукової установи) про проведення попередньої експертизи його докторської дисертації та надання Висновку.

Здобувач, який не проходив підготовку в докторантурі, а самостійно підготував докторську дисертацію, звертається з рапортом на ім'я голови Вченої ради університету (за умови відкритої в університеті докторантури з відповідної наукової спеціальності) про проведення попередньої експертизи його докторської дисертації, надання Висновку та затвердження теми докторської дисертації. У разі самостійної підготовки докторської дисертації науковий консультант не призначається.

3.5. Попередня експертиза докторської дисертації проводиться протягом трьох місяців з дня надходження на ім'я голови Вченої ради університету рапорту здобувача про проведення такої експертизи.

3.6. Вчена рада університету визначає кафедру (науковий підрозділ) для проведення попередньої експертизи докторської дисертації та надання Висновку

та передає до цього підрозділу рапорт здобувача, визначений у підпункті 3.4 цієї Інструкції.

3.7. Здобувач для попередньої експертизи докторської дисертації представляє:

висновок наукового консультанта (структурного підрозділу);

віддруковану дисертацію;

автореферат захищеної здобувачем дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук або захищена здобувачем дисертація на здобуття ступеня доктора філософії;

перераховані в дисертації несекретні монографії, брошури, авторські свідоцтва, статті, наукові праці, тези доповідей, в яких дисертант є автором або співавтором;

письмові дозволи на використання в дисертації відомостей, що містять державну таємницю, підписані керівниками організацій, яким належать ці відомості;

висновок про правильність визначення грифу секретності дисертації.

3.8. Структурний підрозділ, в якому буде проводитися попередня експертиза докторської дисертації, подає пропозиції Вченій раді університету щодо призначення трьох рецензентів (додаток 3), вимоги до яких визначені у пункті 11 Порядку 1197.

3.9. Начальник структурного підрозділу організовує проведення фахового семінару для апробації докторської дисертації протягом терміну, визначеного для попередньої експертизи.

У цьому семінарі обов'язково беруть участь:

не менш як дві третини складу структурного підрозділу;

рецензенти, призначені Вченою радою університету;

голова (та/або заступник), вчений секретар та члени (за рішенням голови ради) докторської ради, в якій планується захист дисертації;

запрошені фахівці за профілем дисертації, в тому числі і представники інших ВВНЗ, ЗВО та НУ.

Дата проведення семінару та список запрошених погоджується із заступником начальника університету з наукової роботи.

Фаховий семінар проводиться за такою ж процедурою як і науковий семінар (пункт 2 цієї Інструкції). За підсумками фахового семінару приймається рішення щодо допущення (не допущення) дисертації до розгляду у спеціалізованій вченій раді з присудження наукового ступеня доктора наук (далі – докторська рада).

3.10. При позитивному рішенні фахового семінару, рецензенти, розглянувши докторську дисертацію та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, а також за результатами фахового семінару готують Висновок. У Висновку, зокрема, зазначається інформація про відповідність дисертації вимогам, передбаченим пунктами 7 та 9 Порядку 1197, кількість наукових публікацій, опублікування результатів

докторської дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою докторської дисертації.

Попередня експертиза докторської дисертації проводиться протягом трьох місяців з дня надходження на ім'я голови Вченої ради університету рапорту здобувача про проведення такої експертизи.

Для дисертації, що містить державну таємницю, у Висновку визначається доцільність включення до неї відповідних відомостей і правильність надання грифу секретності.

Висновок видається здобувачеві у двох примірниках та є чинним протягом року з дня його затвердження начальником Університету.

4. Організація і проведення попередньої експертизи дисертації на здобуття ступеня доктора філософії

4.1. Терміни, що вживаються в цьому розділі, відповідають Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2016 № 26 (далі – Порядок 261).

Кваліфікаційні вимоги до здобувача ступеня доктора філософії та до його дисертації наведені у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44.

4.2. Після завершення навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою:

1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми, оформлену за формою, затвердженою Міністерством освіти і науки України, і висновок наукового керівника (керівників);

2) звертається до структурного підрозділу університету, що реалізовує відповідну освітньо-наукову програму та/або здійснює підготовку здобувача, з рапортом (додаток 4) щодо отримання Висновку. До рапорту додає:

дисертацію в друкованому (три примірники) та електронному вигляді (для дисертацій за відкритою тематикою у форматі PDF/A з текстовим шаром з накладенням електронного підпису здобувача, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису (з використанням кваліфікованої електронної позначки часу), для дисертацій за закритою тематикою – на магнітному носії з відповідним грифом секретності);

наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації;

довідку про виконання освітньо-наукової програми;

висновок наукового керівника (керівників).

4.3. Відповідно до вимог пункту 26 Порядку 261, з метою надання Висновку не пізніше ніж через місяць з дня надходження рапорту проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні структурного підрозділу закладу, що реалізовує відповідну освітньо-наукову програму та/або здійснює підготовку здобувача. Результати обговорення та проведення презентації обов'язково відображаються у Висновку, який підписується головуючим на засіданні відповідного структурного підрозділу. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

4.4. Засідання проводиться у вигляді розширеного засідання кафедри (наукового підрозділу) із запрошенням фахівців за профілем дисертації, в тому числі і представників інших структурних підрозділів університету, ВВНЗ, ЗВО та НУ (майбутніх членів разової ради), гаранта освітньо-наукової програми та членів групи забезпечення спеціальності. Обов'язкова присутність не менше трьох докторів наук з відповідної спеціальності. Начальник структурного підрозділу також призначає двох рецензентів із числа провідних вчених цього підрозділу.

Дата проведення розширеного засідання структурного підрозділу та список запрошених погоджується із заступником начальника університету з наукової роботи.

4.5. Засідання проводиться за такою процедурою:

- викладення здобувачем основних положень дисертації;
- відповіді здобувача на запитання, подані усно чи письмово;
- виступ наукового керівника (керівників);
- виступи рецензентів;
- виступи гаранта освітньо-наукової програми та членів групи забезпечення спеціальності;
- виступи докторів наук зі спеціальності;
- обговорення дисертації;
- прийняття рішення (відкритим голосуванням) щодо допущення дисертації на розгляд разової спеціалізованої вченої ради;
- обговорення та затвердження пропозицій щодо складу майбутньої разової спеціалізованої вченої ради (вимоги до членів разової спеціалізованої вченої ради викладені у пунктах 14-16 Порядку 44);
- обговорення проекту та прийняття Висновку.

У Висновку обов'язково визначаються:

- відповідність змісту дисертації освітньо-науковій програмі – визначають гарант освітньо-наукової програми та члени групи забезпечення;
- актуальність вирішеного конкретного наукового завдання та його зв'язок з науковими програмами, планами, темами – доктори наук зі спеціальності;
- конкретний особистий внесок здобувача в отриманні результати, що викладені в дисертації, а також в наукові праці, що опубліковані у співавторстві – рецензенти;

ступінь наукової новизни одержаних результатів та їх практична значущість – доктори наук зі спеціальності;

ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації – рецензенти;

повнота опублікування результатів дисертації – рецензенти;

оцінка дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності – рецензенти.

Якщо прийнято рішення не допускати дисертацію до розгляду Вченою радою, розширеним засіданням структурного підрозділу приймається негативний висновок із зазначенням конкретних причин, з яких дисертація не рекомендується до розгляду.

Негативний висновок розширеного засідання структурного підрозділу аналізується заступником начальника університету з наукової роботи, за необхідністю розглядається на засіданні Вченої ради університету для вжиття відповідних заходів щодо поліпшення якості підготовки здобувачів.

4.6. За умови отримання позитивного Висновку здобувач має право звернутися до Вченої ради університету з рапортом про утворення разової спеціалізованої вченої ради (додаток 5).

У рапорті здобувач засвідчує, що дисертація виконана ним самостійно з дотриманням академічної доброчесності, підтверджує, що подано до захисту остаточний текст дисертації, та зазначає мову захисту дисертації (державна або за бажанням здобувача англійська мова).

До рапорту додаються:

дисертація в друкованому та електронному вигляді;

наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації;

довідка про виконання освітньо-наукової програми;

висновок наукового керівника (керівників);

висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

4.7. Начальник структурного підрозділу, де здійснювалася публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації, на підставі рішення структурного підрозділу подає до Вченої ради університету пропозиції щодо кандидатур до складу разової спеціалізованої вченої ради (додаток 6).

Заступник начальника університету
з наукової роботи
полковник

Вадим АРТАМОЩЕНКО

Додаток 1
до Інструкції про організацію і
проведення попередньої експертизи
дисертацій в Національному
університеті оборони України
(підпункт 3.2 пункту 3)

Начальнику Національного університету
оборони України
(голови Вченої ради університету)

Рапорт

На виконання вимог пункту 10 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1197, та у зв'язку з відмовою наукового консультанта надати висновок щодо моєї докторської дисертації, прошу Вашого рішення щодо внесення до порядку денного засідання Вченої ради університету питання надання мені висновку структурного підрозділу, в якому здійснювалась моя підготовка, а саме _____.

(кафедра (науковий відділу) інституту (центру))

Докторант кафедри (наукового відділу) _____

_____.____.20____

(в/зв)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Начальник науково-методичного центру
організації наукової та науково-технічної діяльності
(керівник докторантури, ад'юнктури)
полковник

Віталій ХОМА

Додаток 2
до Інструкції про організацію і проведення
попередньої експертизи дисертацій в
Національному університеті оборони
України
(підпункт 3.4 пункту 3)

Начальнику Національного університету
оборони України
(голови Вченої ради університету)

Рапорт

На виконання вимог пункту 11 Порядку присудження та позбавлення
наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів
України від 17.11.2021 № 1197, та з метою надання висновку про наукову
новизну, теоретичне та практичне значення результатів моєї докторської
дисертації, прошу Вашого рішення щодо проведення попередньої експертизи на
базі _____.
(кафедра (науковий відділу) інституту (центру))

Докторант кафедри (наукового відділу) _____

_____.____.20____
(в/зв) (підпис) (ім'я та прізвище)

ПОГОДЖЕНО

Начальник інституту (центру) _____

_____.____.20____
(в/зв) (підпис) (ім'я та прізвище)

Начальник кафедри (наукового відділу) _____

_____.____.20____
(в/зв) (підпис) (ім'я та прізвище)

Начальник науково-методичного центру
організації наукової та науково-технічної діяльності
(керівник докторантури, ад'юнктури)
полковник

Віталій ХОМА

Додаток 3
до Інструкції про організацію і проведення
попередньої експертизи дисертацій в
Національному університеті оборони
України
(підпункт 3.8 пункту 3)

Начальнику інституту _____

Рапорт

Відповідно до вимог пункту 11 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1197, та клопотання здобувача наукового ступеня доктора наук _____,

(в/зв, прізвище та ініціали здобувача)

прошу Вашого клопотання перед керівництвом університету про внесення до порядку денного засідання Вченої ради університету розгляд пропозицій щодо призначення трьох рецензентів для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації а саме:

1. _____
(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь рецензента)
2. _____
(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь рецензента)
3. _____
(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь рецензента)

Визначені посадові особи є фахівцями за напрямом дисертації та надали згоду щодо їх призначення.

Начальник кафедри (наукового відділу) _____

(в/зв)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

_____.____.20__

Начальнику Національного університету
оборони України

Клопочу по суті рапорту _____.
(в/зв, прізвище та ініціали начальника кафедри)

Начальник інституту (центру) _____

(в/зв)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

_____.____.20__

Начальник науково-методичного центру
організації наукової та науково-технічної діяльності
(керівник докторантури, ад'юнктури)
полковник

Віталій ХОМА

Додаток 4
до Інструкції про організацію і проведення
попередньої експертизи дисертацій в
Національному університеті оборони
України
(підпункт 4.2 пункту 4)

Начальнику кафедри (відділу)

Рапорт

Відповідно до вимог пункту 25 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2016 № 261, прошу Вашого рішення щодо надання мені висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів моєї дисертації.

До рапорту додаю:

дисертацію в друкованому (три примірники) та електронному вигляді;
наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації;
довідку про виконання освітньо-наукової програми;
висновок наукового керівника (керівників).

Ад'юнкт кафедри (наукового відділу) _____

(в/зв)	(підпис)	(ім'я та прізвище)
_____.____.20____		

Начальник науково-методичного центру
організації наукової та науково-технічної діяльності
(керівник докторантури, ад'юнктури)
полковник

Віталій ХОМА

Додаток 5

до Інструкції про організацію і проведення
попередньої експертизи дисертацій в
Національному університеті оборони
України
(підпункт 4.6 пункту 4)

Начальнику Національного університету
оборони України
(Голові Вченої ради університету)

Рапорт

На виконання пункту 13 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, прошу Вашого рішення про утворення разової спеціалізованої вченої ради для проведення захисту дисертації за спеціальністю – _____

(код) (назва спеціальності)

Засвічую, що дисертація виконана мною, _____

(в/зв, прізвище, ім'я та по батькові)

самостійно з дотриманням академічної доброчесності. Підтверджую, що подаю до захисту остаточний текст дисертації, та зазначаю, що мова захисту дисертації – українська (або англійська).

До заяви додаю:

дисертацію в друкованому та електронному вигляді;

копії наукових публікацій, в яких висвітлено наукові результати дисертації;

довідку про виконання освітньо-наукової програми;

висновок наукового керівника (керівників);

висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Ад'юнкт кафедри _____

(в/зв)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

_____.20____

Начальник науково-методичного центру
організації наукової та науково-технічної діяльності
(керівник докторантури, ад'юнктури)
полковник

Віталій ХОМА

Додаток 6
до Інструкції про організацію і проведення
попередньої експертизи дисертацій в
Національному університеті оборони
України
(підпункт 4.7 пункту 4)

Начальнику інституту (центру) _____

Рапорт

Відповідно до вимог пункту 15 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та результатів публічної презентації наукових результатів дисертації

_____,
(в/зв, прізвище та ініціали здобувача)

прошу Вашого клопотання перед керівництвом університету про внесення до порядку денного засідання Вченої ради університету питання розгляду пропозицій щодо складу разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації здобувача з метою присудження йому ступеня доктора філософії, а саме:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь)

Рецензенти:

1. _____

(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь)

2. _____

(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь)

Офіційні опоненти:

1. _____

(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь)

2. _____

(посада, в/зв, прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь)

Начальник кафедри (наукового відділу) _____

_____.____.20____
(в/зв) (підпис) (ім'я та прізвище)

Начальнику Національного університету
оборони України

Клопочу по суті рапорту _____.
(в/зв, прізвище та ініціали начальника кафедри)

Начальник інституту (центру) _____
(в/зв) (підпис) (ім'я та прізвище)

_____.____.20____

Начальник науково-методичного центру
організації наукової та науково-технічної діяльності
(керівник докторантури, ад'юнктури)
полковник

Віталій ХОМА